

BUITEN

7^E JAARGANG N^O. 20.

ZATERDAG 17 MEI 1913.

Foto van Elfrinkhoff.

DE OUDE HOOFDTOREN TE HOORN TIJDENS DE FEESTEN TER GELEGENHEID VAN DE
OPENING DER NIEUWE VLUCHTHAVEN.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

INHOUD:

BEATRICE, OF ROME IN 1513, NAGELATEN TOONEELSTUK IN 4 BEDRIJVEN, VAN J. WINKLER PRINS, (I3) . . .	BLZ. 234
DE IMMUNITEIT DER EGELS, DOOR G.	235
MEERHUIZEN, DOOR J. OVERVOORDE—GORDON, GE- ILLUSTREERD.	BLZ. 236—239
DE COMÉDIE FRANÇAISE IN DE GEVANGENIS, DOOR A. C. JAGER.	BLZ. 237
EEN HUWELIJKSAANZOEK, DOOR FRANS HULLEMAN . . .	238
ZAANSCH BRUILOFTSFEEST OP DE TENTOONSTELLING „DE VROUW 1813—1913”. ILLUSTRATIES	240
DE 1913-FEESTEN BEGONNEN, DOOR B. THÖENES, GE- ILLUSTREERD	BLZ. 233, 241—243
DE LEEUWERIK, DOOR J. DAALDER DZ.	BLZ. 242
ESSAD PASJA, DE VERDEDIGER VAN SKOETARI. ILLUSTR. GROEN ONDER DE BOOMEN, DOOR E. TH. W.	242
KIEKJES UIT DE VOGELWERELD, (III), DOOR T. E. BOUMA . .	243
TUINAANLEG BIJ HET GEBOUW DER „FLORALIES” OP DE GENTSCH TENTOONSTELLING. ILLUSTRATIE	243
AANKOMST VAN HET CIRCUS HAGENBECK AAN HET WEES- PERPOORT-STATION TE AMSTERDAM, 9 MEI L.L. ILLUSTR. . .	244
LENTE, (GEDICHT), DOOR S. G. VAN HARLINGEN	244

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Uitgave van **SHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL**
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

BEATRICE, OF ROME IN 1513.

Nagelaten Tooneelstuk in 4 Bedrijven van J. WINKLER PRINS.
Opvoeringsrecht voorbehouden.

VIERDE BEDRIJF.

(I3) TWEDE TOONEEL. (Vervolg.)

MONA: Het doet er niet toe. Hij sprak in vervoering, in verrukking, zooals hij pleegt te doen als hij met Signora Beatrice spreekt. En hij zei: O, zon van mijn leven, dag, die niet ondergaat, stralen van m'n heerlijkste lentemorgen; nooit gebluschte fakkel van m'n onbreekbaarste liefde-band, kom hier, dicht bij me en luister. Zie ik zou wedijveren met del Piombo, dat wilde Giulio de Medici; want Meester Michele zegt, dat ik volstrekt Piombo's meerdere niet ben. En toen zouden we beiden een Lazarus schilderen, de opstanding van Lazarus uit den dood. En toen heeft meester Michele del Piombo geholpen aan het karton en met eigen hand sommige figuren geteekend, de Lazarus, de hoofdpersoon geheel. En toen ik hoorde, dat Meester Michele er geen geheim van maakte, heb ik me verheugd, van harte verheugd, omdat meester Michele mij waardig keurde, mij de eer aandeed met hem te wedijveren en niet met del Piombo.

MICHELE: Maar dat is 'n vizioen, 'n gezicht, want, hoewel ik er wel over gedacht heb, over zoo iets, is het nog niet gebeurd.

MONA: Ge kunt er uit merken hoe meester Rafaël u vereert.

MICHELE: Ja droomen komen dikwijls uit. . . . Maar toch, zijn geest en mijn geest (*kort*) tegenvoeters zijn het. . . . en ze worden het hoe langer hoe meer. Nu onlangs opnieuw die heidensche fresco's in villa Chigi, voor den schatrijken bankier. . . . (*sarkastisch*) Hoeveel ontving hij er voor?

MONA: Ik weet het niet. Maar wat is onschuldiger dan de Triomf van Galatea, zooals die hemelsch mooie verschijning in haar schelp over de zee zeilt, met al die Tritonen, nymphen en amouretten rond-om?

MICHELE: Onschuldiger?

MONA: Is een roos, die zich opent voor de vroege stralen van het koesterende licht; voor de strelende aanraking van den verkwikkenden regen; voor de lavende afkoeling van den hemelschen avonddauw. . . . zich geeft zoolang tot zij omsnoerd is rondom met tooi van druipende paarlen, van afvloeiend juweel. . . . is die roos (*met nadruk*) schuldig?

MICHELE: (*in gedachten*): Ik weet het niet.

MONA: Die roos is niet schuldig. . . . vervult slechts 'n natuur-

plicht; voldoet aan 'n onafwijsbaren drang, die door den Schepper van alles haar in den boezem is gelegd.

MICHELE: Maar achter de stof leeft de geest, de ziel, het wezen.

MONA: In de stof. . . . maar ook de bloemen hebben zielen.

MICHELE: Ja, bloemen-zielen: zooals de vrouwen-ziel 'n andere is als die van den man; want de gelijkheid is 'n herschenschim; de waarneembare, de tastbare gelijkheid, bedoel ik.

MONA: Galatea is 'n symbool, 'n omkleedsel: denk het weg en de beteekenis ligt naakt voor uw geestesoog.

MICHELE: Goed dan; ik wil mij uw roos in de plaats denken; maar die roos is ook 'n symbool, en zoo komen we niet verder.

MONA: Alles is symbool.

MICHELE (*met vuur naar het gordijn wijzende*): Maar niet wat ik op die kale wanden heb geschilderd; dat is de waarheid, zoo naakt als ik haar kon zien.

STEM VAN BENEDEN: Mona, heb je 't verteld?

MONA: Ik ben bezig.

STEM: Moeten wij komen?

MICHELE: Ja, als je vliegen kunt, kom.

STEM: We zullen 'n andere ladder halen.

MONA: Goed, naakt, hetzij zoo. Maar niet naakter dan meester Rafaël die waarheid schilderde. Ga kijken in de loggia's; ga kijken naar wat de leerlingen *zijn* Bijbel noemen en ge kunt u overtuigen.

MICHELE: Ha, al de onderwerpen, die ik hier heb, heeft hij ook. En nu zou ik gaan kijken. En ik ben veel vroeger begonnen; en ik weet het, ik merkte het en anderen zagen het, meester Sanzio kwam telkens hier; ieder oogenblik zoo vaak hij kon; ja, het verwondert mij, dat hij er nog niet geweest is vandaag. En nu zou ik gaan kijken? En dan hem zeker nadoen. . . . Ha, ha!

MONA: Dat zeg ik niet. Maar de meester werkt niet geheel onafhankelijk. Hij beraadslaagt met zijn Heiligheid. De onderwerpen worden vooraf besproken en vastgesteld.

MICHELE: Natuurlijk.

MONA: En er moet harmonisch verband zijn tusschen de schilderijen hier en de schilderijen ginder. Toen gij hier begonnen zijt, moest ge u ook richten naar den aanvang van de oudere meesters, ontken het maar niet.

MICHELE: Hm!

MONA: En ge waart immers ook niet vrij in de uitvoering van de verbindende lijst en festoen-schilderingen, in de omramingen en verdeelingen, in de onderste rand-afbeeldingen, waar ge al die kleine tafereelen hebt aangebracht uit de Schrift, zooals de leerlingen van den meester dit doen in de loggia's.

MICHELE: De stof is lang niet uitgeput: er is te groote overeenkomst. En bovendien: waarom komt hij zoo dikwijls hier in 't geheim als ik er niet ben?

MONA: Dat zou ik u wel kunnen zeggen. De Paus wil de beschilderde onderdelen tusschen de vensters, waarop tapijten zijn afgebeeld, vervangen door echte. De kartons hiervoor heeft de meester reeds lang onderhanden. Die kartons stellen ook tafereelen voor uit de heilige geschiedenis, zooals De Dood van Asanias, de man die niet loog tegen de menschen, maar die loog tegen God. Deze onderwerpen werden met zorg gekozen in overeenstemming met uw groote schilderij van de verlossing van het menschedom uit de macht der zonde. En om dit te kunnen doen moest de meester uw opvatting, uw teekening, uw koloriet bestudeeren. Ze zullen geweven worden te Brussel uit wol, zij en gouddraad.

MICHELE: Hm! Maar in elk geval. . . . hij kon er met mij over spreken.

MONA: Ge wilt hem hier niet hebben. Ge hebt zelfs den Paus weggejaagd.

MICHELE: Het is waar.

MONA: Zou het nu geen ramp zijn, wanneer die kartons niet voltooid werden; wanneer uw beider groote arbeid niet strekte tot roem der kunst, tot roem van Italië, tot roem van heel de wereld?

MICHELE (*met vuur*): Dat zou het.

MONA: Maak dan den meester weer beter. Ge hebt het in uw macht. Gij weet wie zijn gezondheid deed kwijnen, zijn liefdetoorts deed walmen, zijn star deed ondergaan. Hecht de roos weer aan den steel, de losgeraakte schelpen saam, het tweelingmonument op z'n voetstuk.

STEM VAN BENEDEN: Hebt ge het verteld?

MONA: Ja!

STEM VAN BENEDEN: En wat zei de meester?

MONA: Niets.

STEM: Mogen wij dan de geschiedenis vertellen van. . . .

MONA: Spreek niet uit.

MICHELE: Laat ze uitspreken.

STEM: Van Amor en Psyche.

MICHELE (*haakt den ladder af naar beneden*): Ik voel me eenzaam en heb behoefte aan afleiding. (*Tweede kantwerkster vlug op het sleiger*).

TWEDE KANTWERKSTER: Er was eens een koning en die had drie dochters. De jongste, Psyche, was schoon en zóó schoon, dat zij de jalousie opwekte van Venus, van Venus zelfs, die toch de Godin was der Schoonheid. (*met nadruk en Michele aanzijnde* :) Deze ijverzuchtige. . . .

MICHELE (*lachend*): Neen, ik ben niet ijverzuchtig, dat is beneden mij.

MONA (*verklarend*): Het is het fraaie sprookje van Apuleus wat zij vertelt; zooals het door meester Rafaël geschetst is in twaalf afdeelingen en hoofdzakelijk door Romano en Penai ge-

schilderd werd op de zoldervakken van de groote vestibule van de villa Chigi, door Peruzzi eenige jaren geleden gebouwd. We hebben de villa van morgen gezien en daarom spreken wij er over.

MICHELE: Ik ken die heidensche geschiedenis niet.

MONA: Maar ge wilt ze toch wel kennen?

MICHELE: Ga voort.... Deze ijverzuchtige....

KANTWERKSTER: Deze ijverzuchtige verlangt nu van haar zoon Amor 'n verschrikkelijk onwaardige daad. Hij moet Psyche liefde inboezemen voor iemand, die ver beneden haar staat. Maar Amor ziet nauwelijks Psyche of hij wordt verliefd. Nu laat hij haar zien aan de Chariten en de Gratiën verklaren haar eenstemmig voor zeer schoon. Amor neemt haar mee; maar alleen des nachts brengt hij haar bezoek en verbiedt haar hem ooit bij licht te zien. Psyche wordt door haar nijldige zusters aangezet om tegen dit verbod te zondigen. Met een brandende lamp komt zij kijken naar den slapenden Amor; en een gloeiende druppel druip af en wekt hem. Nu vlucht hij vertoornsd weg en Psyche dwaalt troosteloos rond. Venus sluit den ongehoorzamen zoon op en verzoekt Juna en Ceres haar te helpen om Psyche te zoeken; maar beiden weigeren. Nu bestijgt zij haar door duiven getrokken hemelwagen en vraagt aan Jupiter de hulp van Mercurius. Dit gebeurt en Mercurius vliegt uit en vindt Psyche. Nu neemt Venus wraak door Psyche allerlei onmogelijke werkzaamheden op te dragen, die zij, door vrienden geholpen, ten uitvoer brengt. Amor ontsnapt eindelijk uit zijn gevangenis en vraagt aan Jupiter Psyche als vrouw. Jupiter kust hem en laat de goden ter beraadslaging saamroepen door zijn bode. Dan wordt Psyche door Mercurius naar den Olymp gebracht; ze wordt onsterfelijk verklaard en in den echt verbonden met Amor door bruiloft.

MICHELE: 'n Aardig sprookje. En ik erken, er zijn wel twaalf onderwerpen in, die zich voor de heidensche fresco-schildering leenen. Ook zit er 'n gezonde zin in.... en ze wordt ook maar in den tegenwoordigen tijd veel te weinig in praktijk gebracht. Die heidensche tijd was misschien wel veel gezonder dan de onze. Maar strijdt met de christelijke opvatting, die de onze eenmaal is.... en, vervormd, zal blijven (*in gedachten*).... zooals ook Savanarola zich voorstelde.

MONA (*stoot hem aan den arm*): Meester, zult ge nu helpen? Ge weet immers wel waar Psyche is?

MICHELE: Ha, ik moet den rol vervullen van Mercurius. Niet kwaad bedacht.

MONA: Neen, die van Jupiter. Zend een bode, zend Urbino naar het juiste adres: en (*vleiend*) we zullen onze lieve Psyche terugzien, niet waar?

MICHELE: Maar wat kan mij Amor schelen? Laat die zich-zelf helpen.

MONA: En de kartons dan, die de voltooiing moeten zijn van uw werk hier?

MICHELE (*nadenkend*): Het is waar.

DERDE TOONEEL.

Vorigen. Stemmen van eenige van Rafaëls leerlingen.

STEMMEN: Is de meester hier? We zoeken hem. We kunnen hem niet vinden.

MICHELE (*naar beneden*): Neen, de meester is hier niet. (*De kantwerksters één voor één de ladder af, haastig*). Het zal me verwonderen of ik weer dit gedans hoor! (*geschuifel van danspassen over het marmer en getier*) Daar heb-je 't weer; nauwelijks den rug gekeerd of vergeten is reeds, waarover pas zoo dapper gestreden werd. En dat geschapen uit Adams rib! (*schudt het hoofd*) (*Luid naar beneden*) Ik doe het niet.... (*het stampen houdt onmiddellijk op*) Maar ondertusschen, ik ben moe geworden van al dat gepraat en heb te weinig rust gehad in den laatsten tijd. Urbino, breng dit briefje aan meester Leonardo. Zoek hem op de kade bij de Albergo. Ik ga 'n oogenblik naar mijn slaapvertrek. (*Strekt zich uit in den kansel op 'n matras; Urbino sluit de deur en gaat den ladder af*).

VIERDE TOONEEL.

De kardinalen Bembo en de Bibbiëna, voorafgegaan door fraai gekleede lakeien, die banken verschuiven en er prachtig gewerkte kussens over spreiden, door hen meegebracht; benevens een prachtig kleed er voor op den vloer.

BEMBO (*een afgebroken gesprek voortzettende en er in verdiept*): Ja, ik ken Ferrara, ik ken het hof, ik ken Lucretia Borgia. Dat spaansche bloed acclamatiseerde nooit. Ze is zooals de broer was: alles opofferend aan haar persoonlijke inzichten; haar zucht tot dwarsdrijven; haar behoefte aan intriges. Ik griezelde van haar politiek. Het ideaal van Juliano, 'n vereenigd Italië, al de republieken, steden en vorsten, veroverd, ingenomen, weggejaagd of onschadelijk gemaakt, ze heeft het altijd tegengewerkt: vooral door haar man, door Alfinio van Este; één van de weinige ernstige wederstanders, die Juliano had. En nu, wat je nu zal doen.... het zal geheel afhangen van de politiek van Giovanni. Gaat die doen als Juliano....

DE BIBBIËNA: Maar dat doet hij nooit.

BEMBO: Misschien nooit. Hij is anders. Hij houdt niet van arbeid. Hij is 'n heer. Hij houdt van weelde, weelde; van mooie dingen, wat het ook zij, geschapen door kunst, of ontstaan langs natuurlijke weg. Hij wil er-mee schitteren, mee pronken; zooals men pronkt met mooie paarden, mooie honden, of....

DE BIBB.: Mooie handen....

BEMBO: Zooals men pronkt vooral met overvloed van goud, van geld.

DE BIBB.: Nu, waarom niet? Wij moeten ook leven. Om zijn

staat op te houden is heel wat noodig. En er is wel aankomen aan. Wat brengt het verschachten van de ambten niet op; wat de erfenissen niet; wat de aflaat niet — hoewel in dit huismiddeltje in den laatsten tijd aardig de schimmeltjes groeien. Wie wat beginnen wil, wat worden wil, moet betalen; wie invloed wil hebben, betalen; en wie weigert nu, hij moet maar zien hoe hij zich redt.... alleen.

BEMBO: Ja maar, dat maakt vijanden; het geeft gemopper; en de ontvangers klagen overal over de zure gezichten. De arme man wordt uitgezogen en de boer wanhopig. En alleen wat voor-naam is en onmiddellijk voordeel trekt van positie en kennis, wat levert aan de goed betaalde artiesten, of profiteert van hun werk door koop en wederkoop, dat kan zijn welvaart vermeerderen en rijk worden op den duur.

DE BIBB.: En de omgeving verrijken: de aan de kern, aan het hart sluitende deelen....

BEMBO: Maar als de cirkulatie niet gezond is door het geheele lichaam....

DE BIBB.: Waar, maar onbereikbaar; wie het probeert wordt.... martelaar. Geloof me: we moeten een politiek hebben gezien, los van drukkende banden. Alles moet opleven, zich vrij en onafhankelijk gevoelen, en niet gaan slapen met het onaangename gevoel: vandaag eigen meester, morgen slaaf misschien. Angst baart overspanning; overspanning onbedachte daad; onbedachte daad wanhoop. Maar geld, geld moet er zijn; want zonder de staart blijft de pauw lachwekkend.... lachwekkend van leelijkheid. Overal dus zooveel mogelijk gehaald; belastingen verscherpt; nieuwe uitgedacht....

BEMBO: Ja juist — voor dingen van weelde vooral; en in dit opzicht is er terrein.... Maar we spraken over Beatrice.... Waarom heeft zij het hof van Ferraro verlaten? Ze was daar in 'n sfeer van buitengewone intelligentie; en als improvisatrice en als volgster van Plato's leer benijd om haar kennis. Ik heb er nooit iets van begrepen; tenzij ze hier in Rome, als milieu van kunst, beter op haar plaats is.

DE BIBB.: Rafaël leerde haar kennen, en beiden gevoelden zich tot elkaar getrokken; en zij is hem gevolgd. Maar die zeden deugen niet voor hem; en daarom dreef de Heilige Vader zijn verlovings door met mijn nicht, maar hij hield niet van haar; en haar vroege dood brak den band geheel. Maar hij moet trouwen; tot rust komen, tot geregeldheid; en dat zal hij met Beatrice nooit. En nu is ze weg. Gelukkig misschien voor hem; maar hij lijdt er onder en is zichtbaar ziek, verzwakt dagelijks....

BEMBO: Beatrice moet terugkomen.

DE BIBB.: Als het kan....

BEMBO (*met verheffing*): Ik heb veel aan onzen vriend gedacht. Zijn ongesteldheid heeft mij 'n epigram in de pen gegeven; dat het niet waar worde, nog in geen jaren, is mijn vurige wensch. Luister:

*Ille hic est Rafaël, timuit quo sorspite vinci
Rerum magna parens, et morienti mori.*

DE BIBB.: Dat is elegant en uwen fijnen geest waardig. Zoo-iets vindt men in mijn Calendula niet.

BEMBO: Zou in 'n blijspel ook niet op z'n plaats zijn. Om bij Beatrice te blijven (*zacht*) Meester Michele is in den tuin geweest, toen het gebeurde; en liet zich 'n uitroep ontvallen, die gehoord werd. De algemeene opinie....

MICHELE (*geeuwende en zich uittrekkende*): O!

DE BIBB.: Wat was dat?

BEMBO: Misschien de oude Urbino, die 'n dutje doet in den kansel. In elk geval: de algemeene opinie....

MICHELE (*luid*): Ja, ik hoor het wel.

DE BIBB.: Ha, de meester!

(*Wordt vervolgd*).

DE IMMUNITEIT DER EGELS.

ONDER de dieren, welke tegen de werking van verschillende dierlijke vergiften bestand zijn, neemt de egel wel een allereerste plaats in. Zoo schaadt het slangen-gift, zelfs de adderbeet, hem niet, de toxine van kikvorschen, spaansche vliegen, aalbloed, baccillengift deren den egel evenmin of werken slechts, bij groote hoeveelheden toegediend.

Men trachtte lang soortgelijke immuniteit te verklaren uit aanpassing in de natuur, de dieren zouden tegen in hunne omgeving voorkomende vergiften op den duur afgestompt zijn, hun lichaam zou neutraliserende stoffen en eigenschappen hebben verkregen, welke de soort weerstand deden bieden aan die ongunstige invloeden. Op dezelfde wijze worden bijenhouders ongevoelig voor bijensteek en is die immuniteit zelfs erfelijk.

In de Comptes rendus der Fransche Académie werden onlangs echter proeven medegedeeld met het vergift der Amerikaansche „gila-hagedis” op egels genomen. Ook voor die toxine bleef de egel bij een dosis van 20 m.G. op 1 K.G. lichaamsgewicht geheel ongevoelig, terwijl andere dieren door zulk een dosis vergift stellig gedood worden. De egel kan hiervan 15 × meer verdragen naar verhouding dan een menscheijk wezen, dat bij een beet dezer hagedis reeds stellig ten doode opgeschreven is. Aanpassing der egels aan deze giftsoort is practisch onmogelijk te achten, zoodat we thans verder van de verklaring hunner immuniteit af zijn dan ooit te voren. Oppervlakkig zou men bovendien meenen, dat de egel door zijn stekelhuid van nature al vrij voldoende tegen het gevaar eener vergiftige beet zou zijn toegerust. G.

Foto C. Steenbergh.

DE HUISKAMER IN MEERHUIZEN.

MEERHUIZEN.

HET OUDE HEERENHUIS OP DE TENTOONSTELLING „DE VROUW” 1813—1913.

WAAR men dit jaar in Europa in de groote vreemdelingencentra ook flaneerde, telkens ontdekte men eene aansporing, om Holland te gaan bezoeken „met zijne 30 tentoonstellingen”. En dichter bij honk stuitte men aan den Amstedijk op een reusachtig bord met de nadere aankondiging van een dezer dertig gelegenheden, waarbij alles wat in koffer of kast bewaard werd, aan het licht is gebracht. Het is voor deze tentoonstelling „de Vrouw 1813—1913” en het voor het oude gedeelte, dat wij hier even uwe aandacht vragen.

Aardig verscholen in het groen van zijn lommerrijken tuin ligt het oude buiten Meerhuizen. Oorspronkelijk als heerenhuizinge een van de vele Amstel-buitens, die successievelijk verdwenen zijn, was het langzamerhand in een toestand van verwaarloozing en verval geraakt, waaruit het plotseling is opgehaald, toen de keuze van het Tentoonstellingsbestuur op dit huis gevallen was om er het leven van de vrouw uit 1813 in beeld te brengen en op het er achter gelegen weiland een pendant te doen verrijzen aan de 1913-vrouw gewijd.

Rappe handen hebben in weinige maanden van het pretentielooze vierkante gebouw, door uitbreken en toevoegen een oud geheel trachten te maken, een buurtje uit een 1813-dorp. De Historische Commissie, die dit veel omvattende werk op zich heeft genomen, was zoo gelukkig ook eene binnenhuis-architecte onder hare leden te tellen. Zij heeft dit in 1731 herbouwde huis niet teruggebracht in den staat, waarin het waarschijnlijk bij den bouw verkeerde, evenmin heeft men trachten uit te vorschen hoe het er uit gezien heeft in 1813, toen de bekende Willem Haverkorn, koopman en schrijver, er woonde, doch de Commissie heeft zich trachten voor te stellen hoe er ’t algemeen eene deftige woning in die dagen er uitgezien zal hebben. Deze zoo door hare architecte Mevr. de Balbian Verster-Bolderhey gerestaureerde woning heeft zij, met de dankbaar aanvaarde hulp van de Vereeniging van Handelaren in Oude Kunst, van den Heer N. le Grand en van eenige particulieren, gemeubeld met meubelen uit den tijd, niet het mooiste wat er te krijgen was, doch het meest kenmerkende.

Toen het huis, het echte terrein waarop de 1813-huisvrouw hare talen geschon vertoonden, gereed was, moest ook een denkbeeldig gezin geschapen worden om het te bewonen. Een echtpaar met drie jeugdige kinderen en eenige dienstmaagden leek het ideaal gezin.

Om gelegenheid te hebben de mooiste spulletjes te vertoonen en ook om allerlei typische gebruiken in beeld te brengen, is het voorgesteld, alsof er kort te voren familievermeerdering heeft plaats gevonden. De kraamklopper prijkt nog op de huisdeur, terwijl het heele huisgezin, dat in was is voorgesteld, op zijn Paaschbest ieder op zijn manier, de gasten zit af te wachten, die straks voor het doopmaal zullen opdagen.

De levende baker is kalm bezig op de kraamkamer de jonggeborene te verzorgen. Op verzoek vertoont zij gaarne aan de bezoekers de omslachtige bakering van de baby.

Het huis door wandelende, komen van de beneden eerst in de huiskamer, die eenvoudig en gezellig is ingericht: de kinderen hebben er een heele hoek, waar zij hun speelgoed mogen zetten, terwijl de heer des huizes er zijn rookhoek heeft. Het werktafeltje met allerlei geheimzinnige naaimaterialiën getuigt van moeder's vlijt. Nu zit de kindermid rustig aan de tafel te breien en houdt onderwijl een oogje op de beide spelende kleuters. In het daarachter gelegen vertrek wijst de rijk gedekte tafel op zijne bestemming als eetkamer. Al het zilver en kristal is te voorschijn gehaald, het oude damast is extra opgewassen: nu staat slechts het nagerecht op tafel, doch zoo straks zal dat vervangen worden binnengedragen. Het kookboek van Aaltje, de Zuinige Keukenmeid, ligt opengeslagen op de tafel bij een fijn gebrad, terwijl de handige Aaltje zelve bij het vele glimmende koper aan den haard bezig is. De meeste spijzen, die reeds in voorraad gekookt zijn, staan veilig weggesloten in de provisiekamer.

Boven is het salet, het pronkvertrek uit het huis. Heel knus verdrijft het echtpaar den wachttijd aan het clavecimbel; de groote meubelen en het Aubusson tapijt wijzen er op, dat hier slechts bij groot uitzondering gehuisd wordt, het wordt krampachtig stofvrij gehouden en voorzichtig zit men er op zon- en feestdagen.

Foto C. Steenbergh.

MEERHUIZEN. HET SALET.

Veel intiemer is de slaapkamer waar in de zwanewieg het kleine dochterken rust. Haar mooie doopjurk ligt nog uitgespreid, terwijl een tafel bedekt is met allerlei tinnen voorwerpen, speciaal voor haar gebruik. Over den zolder waar de noodige voorwerpen voor het behandelen der wasch, een niet geringe bezigheid in die dagen, gevonden worden, komen we weer beneden uit, vlak voor de deur van het kantoortje, waar de heer des huizes zijn drukke zaken heeft en zijn middagdutje doet.

Aan het woonhuis aansluitend, is in een reeks kleine vertrekjes een beeld gegeven van de vrouw in beroep en bedrijf, de vrouw in kerkelijk leven en armenzorg, in ziekenverpleging en van de wettelijke positie der vrouw, terwijl iets verderop een tweede groep gebouwtjes de afdeeling „de vrouw in het onderwijs en in de wetenschap” herbergt.

In het maitresseschooltje werd den kinderen werkelijk wat wijsheid bijgebracht, zij leerden er o.a. merkwaardig vlug lezen, in het naaischooltje oefende de juffrouw de kleine handjes aan het fijne naaien en breien, en daar werden de mooie stoplappen vervaardigd, die nu nog in legio voorhanden zijn. Zoo'n naaischooltje werd gehouden door een burgervrouw, die bovendien nog wel eens een ander beroep waarnam: het tentoonstellings-exemplaar is tevens bekwame vroedvrouw! Haar huisje geeft een alleraardigst beeld hoe eenvoudig zoo'n intérieurtje in 'n klein burgergezin er vroeger uitzag. Alleen het allernoodzakelijkste en alles in één vertrek.

Een smal grachtje is een winkelbuurtje, waar in huisjes met luifels en huisjes met uitbouw of in kraam en pothuis allerlei te koop wordt aangeboden wat het hart der overgrootmoeder bekoorde en zeker ook koopsters zal vinden onder hare moderne kleindochters. Suzanna Bronkhorst met haar fijne kanten muts staat in haar „eigenste kraam” dezelfde mooie kant en modezaken te verkoopen, waarom zij in haar tijd beroemd was. Heel aantrekkelijk is de „klok van Stavoren”, op den hoek van de gracht, waar dames uit Friesland de smaakvolle kunstschatten uit haar vaderland uitgestald hebben en ook trachten hieraan meer bekendheid te geven.

Geheel vrij was de Commissie in het inrichten van haar zaaltje voor periodieke tentoonstellingen; hier kon een nieuw gebouwtje gezet worden en verrees een mooi zaaltje in zuiveren „stijl Keizerrijk”, waar elke maand een andere kleine tentoonstelling zal gehouden worden. De eerste is eene rijke verzameling prenten, door Europeesche vrouwen uit omstreeks 1800 gemaakt.

Om eens even uit te rusten van de wandeling van honderd

jaar terug, noodt de koepel, die op een kleine verhevenheid gelegen, een heerlijk uitzicht op den Amstel geeft, waar nu inplaats van trekschuiten en boeiers vlugge stoombootjes over het breede water glijden.

J. OVERVOORDE-GORDON.

Overneming verboden.

De Comédie Française in de gevangenis.

IN Augustus 1793 had in de Comédie Française de première plaats van een spel in vijf bedrijven „Paméla ou la vertu récompensée”, een drama-in-verzen, vol heftige tirades tegen de Jacobijnen en het revolutionair regiem. De gevolgen lieten zich niet lang wachten: in den nacht van 3 op 4 September werden zoowel de auteur, François de Neufchâteau, als de acteurs van hun bed opgelicht en naar de gevangenis des Madelonnettes overgebracht. Van hun verblijf aldaar heeft Fleury, een destijds bekend tooneelspeler en sinds 1778 sociétaire van de Comédie, in zijne Mémoires aardige dingen verteld.

Toen zij het sinistere gebouw binnentraden, werden zij door de ruim tweehonderd gevangenen, die zich in dubbele rijen in de gang geschaard hadden, met luide bravo's begroet. Men vond er een zeer gemengd gezelschap: dieven en brandstichters naast ministers en generaals, en valsche munters naast hooge magistraten. Maar in dat voorportaal der guillotine was elk standsverschil verdwenen en broederlijk gingen allen met elkaar om.

Op raad van den dokter hielden de gevangenen 's middags voor het eten en 's avonds voor het souper vrije- en ordeoefeningen, meestal onder leiding van generaal Lanoue, een baas in de strategie, en van den acteur Saint-Prix, die eene prachtige commando-stem had.

Bij de avond-oefeningen moesten de onder-commandanten, wegens de gebrekkige verlichting, met brandende kaarsen loopen: zoo had het — schrijft Fleury — soms meer van eene processie dan van een marsch. Doch altijd had men plezier, vooral wanneer baron d'Alleray met zijn kandelaar in de hand, den oudluitenant-generaal de Crosne, die steeds uit den pas liep, een standje maakte en dan bij ongeluk zijn kin schroefde!

De acteurs van de Comédie hebben het schavot niet bestegen. Waarschijnlijk dankten zij het leven aan hun oud-collega La Bussière, die ambtenaar was geworden op het bureau van het Comité en die, evenals hij dat met het dossier van de weduwe Beauharnais deed, ook de dossiers van zijne vroegere kameraden vernietigde, zoodat 't Tribunal hun bestaan vergat. A. C. JAGER.

Foto B. Groote & Co

MEERHUIZEN. DE KRAAMKAMER.

EEN HUWELIJSAANZOEK.

TOEN haar man gestorven was, had ze niet lang stil gezeten. Hij was jaren-lang de kostwinner geweest en met hem ging de kracht, de fut, het brood 't huis uit. Geld was er van zijn wekelijksch loon niet overgebleven; na zijn dood bezat ze alleen haar versleten en kaduuke inboedel, eenige sier-snuisterijtjes van dun en goedkoop goud met als eenig, levend wezen een kanarie-in-kooi, wier overstelpend vol en kwinkelerend gezang haar vaak snerpnd en pijnlijk in de ooren klonk, sinds haar man voor-goed weg was.

Maar stil en treurig en onbeholpen was ze niet lang gebleven. Ze had als vrouw uit de arbeiderskringen gevoeld, dat er gedáán, gewerkt, gesloofd moest worden en daarom was ze maar schoonmaakster geworden, hier den eenen dag, daar den anderen... Zoo zou ze het restje leven maar door-ploeteren. Alle dagen hadden nu voor haar dezelfde volgezwoegde uren en als ze vermoeid tehuis kwam van haar werk bij een mevrouw of van een kantoor, na een marsch van vaak een uur, dan kon ze wel eens met haar hoofd in de armen op tafel inslapen, maar meestal gebeurde dat niet en begon ze nog eens, ook haar eigen boeltje proper houdend.

Des Zondags was ze vaak bij haar oude moeder, die inwoonde bij 'r zoon, een broodbezorger, pienter en kwiek, een getrouwd mannetje met een kudde kinderen en een helder, blozend, opge-

den striemenden regen, die uit den donkeren hemel nijdig links en rechts sloeg in het verstervende licht van den laten dag.

't Was me n't weertje wel! En het werd haar te bar. Ze school in de portiek van een aanzienlijk heerenhuis, uit welks sous-terrain de zachte en volle geur van bradend vleesch naar buiten walmde. Lekkeren lucht, zei ze, met 'r oogen lachend, om een drie-tal jongens, die tusschen de ijeren hek-spijlen de hel-verlichte keuken in-loerden van wie er één opzichtig-lang neus-snoof en naar de anderen riep:

„Jonges, hááááále... jonges, hááááále!”

En ze haalden alle-drie hun neuzen op, weg-miezerend in den plensenden en plassenden regen. Juffrouw van der Tuin, — zoo heette de werkster, — wachtte geduldig. Tot zij maar weer verder zou tippelen, toen er een mijnheer, klein en in gele gutta-percha regenjas, naar haar opkeek, hoffelijk zijn parapluie als een beschermend dakje boven haar hoofd hield en met 'n tikje Joodsch accent in z'n stem vroeg:

„Zal u geen gebruik maken van m'n parapluie? Laat ik u eve na huis brengen juffrouw, 't is hondeweert!”

Hij was zeer klein van gestalte, zoodat de werkster als uit de hoogte op hem neerkeek. Met recht gestrekten arm tilde hij de uitgespreide parapluie ternauwernood boven haar hoedje en liep al als een hoffelijk heertje naast haar, gezapig pratend over het weer en het diamantvak. Hij was in het diamantvak. Geen gewoon slijper, néééé... eigenwerkmaker. Hij werkte dan op de eene fabriek, dan op de andere.

Van der Emmen was zijn naam.

„Is u dan nog familie van dokter van der Emmen”, vroeg zij rap. Het klonk als een snedige informatie.

„Nou kind”, had hij goedig-vertrouwelijk en beschermend gezegd, „familie is nou wat sterk en ik hou heelemaal niet van geuren, maar ik zál het je zeggen, 't is een achterneef van me. Wat 'n weer, wat 'n hondeweert! Woon je nog verweg?”

En het mannetje, dat niet van „geuren” hield, zich als „eigenwerkmaker” voorstelde, liep met de werkster mee tot dicht bij haar woning en daar, in het licht van 'n lantaarn, had zij hem bedankt en eens goed aangekeken...

Hij had onder zijn fijn-verzorgd, zwart kneveltje lief geglimlacht, zijn snel-bewegelijke en bruin-zwarte oog-balletjes hadden haar scherp begluurd; de kleine man was ongetwijfeld een nette heer, meende juffrouw van der Tuin, wel een joodje maar toch 'n heer...

Zoo was de kennismaking geweest. En reeds den volgenden dag dacht zij amper aan den vriendelijken man van de parapluie. Toch was de mogelijkheid van eens te zullen hertrouwen in haar opgeschenen... alle dagen bij vreemde menschen de rommel en het vuil te moeten redderen, tot je dood toe, dat leek haar een troosteloos en treurig bestaan. En als je te oud werd kon je dat ook

Foto C. Steenbergh.

HET WINKELBUURTJE OP HET OUDE GEDEELTE VAN DE TENTOONSTELLING „DE VROUW 1813—1913”.

Foto C. Steenbergh.

MEERHUIZEN. DE EETKAMER.

niet meer doen, stond het Besjeshuis voor je open of een ander gesticht. Maar zoo'n man, een diamant-bewerker, met goeie week-verdienste zou haar vragen! Die nam een jonge, knappe meid met geld, maar bedankte voor een ouwe schoonmaakster! De dagen gingen dan ook weer voor haar in denzelfden, eentonigen regelmaat voorbij met als eenige verfrissende afwisseling den Zondag, wanneer zij bij haar moeder en haar broer, te midden van diens levenslustig gezin, wat warmte en gezelligheid vond.

Totdat eens, op een zon-vollen morgen, in de luwe en teertintige lente, zij als gewoonlijk het huis uitstapte en aan den overkant van de straat iemand opmerkte, die treffend geleek op dien ander, den man van onlangs, het heertje van de parapluie. En zij vergiste zich niet. Het was 'm. Hij groette keurig, zijn voor het kleine hoofd wat te grooten dophoed oplichtend. Meneer... meneer... den naam wist zij niet meer.

De werkster had aarzelend geknikt, als gewoonlijk stevig verder stappend met achter haar onvermoeid dezelfde voetstappen, kort-afgemeten maar haastig, straat-in, straat uit. Het was 'm. Ze keek niet om en gevoelde de achtervolging als een beleediging, een onpaste grap, een hoon jegens haar als fatsoenlijke werk-vrouw, leelijk en ouwelijk, maar dan toch fatsoenlijk en arbeidzaam... Aan den hoek van een kade had hij haar resoluut aan- en toegesproken, gevraagd of-i haar „vergezellen” mocht, weer met een wellevend oplichten van zijn te-grooten hoed. Onbewust had dat gepolijste woord: „vergezellen” haar beschaafd in de ooren geklonken; ze vond hem netjes in de kleeren, zoo beschaafd, zoo heelemaal een heer, zoo... En hij had weer naast haar getippeld op z'n ietwat uitgelopen knooplaarzen met scheeve hakken, vluchtig maar vleiend haar geprezen, dat ze zoo'n „simpetieken” indruk op hem had gemaakt, dat hij haar zoo'n degelijke vrouw vond, dat het hem „lang niet onverschillig” was met wie hij liep en dat de kennismaking graag door hem, — van der Emmen was zijn naam — zou worden voortgezet.

Al die gulle ontboezemingen waren voor haar slechts klanken, die met het zoele morgen-windje langs haar henen woelen. En wat was die man vroeg in den morgen erbij! Ze antwoordde dan ook maar traag en met weinig woorden, ze bekeek hem nog eens van hoed tot schoeisel en zag nauwelijks, dat hij lief lachte tegen haar kinderlijk-klein, ernstig gezicht, terwijl hij zijn hard-gekleurde manchetten toonde in het teere licht van den blanken dag.

Bij een dwarsstraat nam hij afscheid. Hij ging naar z'n fabriek. Zij naar een pension, waar de kleeden geklopt, de kamers gedaan en de trappen geboend moesten worden voor tachtig centen met een mager maal. En weer gingen de dagen voorbij, doch zon-

der verschijning van den nieuwen kennis. Wéér ploeterde ze heele ochtenden en heele middagen en vaak halve avonden bij veel-eischende, graag-vittende mevrouwen, kroop ze over andermans' vloeren met haar hoofd gezonken in het stof, zwoegde ze haar al-lang verwelkend lichaam moe, te-midden van bloeiende weelde of in de nabijheid van een brandkast, grooter dan zij-zelf. En ze gaf er de brui van; plaatste een biljet achter het ruit van haar voorkamer-aan-straat: „Te Huur”. Als dat lukte, kon ze met een paar „werkhuizen” minder er toch van komen! En het zou lukken, zoo dacht ze.

Op een middag werd er gebeld, rukte ze aan het vettige touw de deur open en keek er een mijnheer naar boven, die de kamer wenschte te zien. Ze dacht al niet meer aan den man van de parapluie. Hij tipte voorzichtig de trap-treden op, bleef in het portaal staan met den hoed in z'n hand, wachtend, blijkbaar een weinig verlegen en wat schuw van blik.

Juffrouw van der Tuin herkende hem niet. Maar éénmaal in het midden van de woonkamer... die opvallend-kleine gestalte, dat zwarte snorretje, die doorzichtig-schaarsche haren en de stem, de stem vooral, die zoo „netjes” de woorden zei... étaasje... gemèujbi-leerd... pansioen... had ze haar vriend terdege herkend.

Van der Emmen, na eenig vraag- en antwoordspel, was toen maar „eerlijk”, zooals hij zei, met z'n bedoelingen uitgekomen. Hij had zijn hoed op de tafel gelegd, was gaan zitten en bekende „eerlijk”:

„Kijk u's. Ik zoek 'n vrouw. Ik zoek al maanden-lang een vrouw en 'n eigen-thuis. En u bevalt me. Van 't eerste oogenblik af, dat ik u heb gezien, heb ik u gevonden 'n nette, goeie, fatsoenlijke vrouw. Wezenlijk, u staat me an als geen ander en ik hoop dat het wederkeerig ook zoo moge zijn...”

Hij boog even, zweeg enkele oogenblikken en als was zij bij hem op bezoek, maakte hij met een handgebaar kenbaar, dat ze zou gaan zitten, hetgeen de kamerverhuurster werktuigelijk deed. Ze luisterde en haar oogen leken onwezenlijk groot, starend naar den vreemden man, die haar met z'n edel-schijnende plannen paaide:

„Ik wil deze kamer van je huren en je moet maar zeggen wat je er voor hebben moet. Met pansioen. Ja, met pansioen. En om maar open kaart met je te spelen, ik verdien zestig gulden in de week. Ik heb m'n molens in de fabriek in de Fagelstraat. Nou meid, heb je idée in me? We zijn allebei zoo jong niet meer; ik ben twee-en-veertig en jij...?”

Hij stond op, keek haar liefjes lachend aan en puntte met duim en wijsvinger koket-zwierig zijn smeug snorretje. Z'n schich-

Foto Vas Dias.
ZAANSCH BRUILOFTSFEEST OP DE TENTOONSTELLING „DE VROUW 1813-1913”.
DE GASTEN.

tige, snel-bewegelijke oogen doken guitig weg achter de kierende lidjes. Toen sprak ze, nadenkend en als tot den zwarten dop-hoed, die op tafel lag, ernstig:

„Och meneer, wat zal ik daarop antwoorden? Ik ben weduwe, ik ben maar 'n arme werkster en u een heer met goeie weekverdiensde. Zeker, prachtig! Wie verdient er in de teugeswoordige tijd zoo'n weekloon!? Zestig gulden! Maar om te trouwen, laat ons eerlijk zijn, mot jij 'n heel ander soort vrouw nemen, één van uw stand, een jo...”

Ze zocht een ander woord voor „jodin”, dat haar zoo hard en leelijk in de gedachten klonk.

„Zegt u maar jodin”, hielp hij haar. „Maar ik ben een vrije jood, ik leef als een Christ, m'n familie ook: allemaal vrije joden. En heb u daarom bezwaar tegen me, omdat ik een jood ben!? Menschen zijn mensen, joden, christenen, heidenen, allemaal mensen. U is Christ en ik mot je omdat je zoo'n werkzame, nette, — 't ziet er hier keurig uit, — vrouw ben. Maar ik háást je niet. Denk er over na. En om spijkers met koppen te slaan... ik zal je vijf en twintig gulden in de week kostgeld betalen en daar vraag ik voor déze kamer. 't Ziet er hier keurig uit. En dan geef je me volledig pansioen. Dat wil zeggen: 's morgens 'n paar boterammetjes met 'n ei, om twaalf uur, als ik van m'n fabriek kom, een gebakken botje of 'n scholletje of wat ham bij m'n brood en 's middags gewoon, heel gewoon, aardappelen, groente met vleesch en soms een soepie... vraag ik te veel?”

„U vraagt zeker niet te veel, erkende de ander gretig, ook op-

Foto Vas Dias.
ZAANSCH BRUILOFTSFEEST OP DE TENTOONSTELLING „DE VROUW 1813-1913”.
HET BRUILOFTSPAAR STAPT AAN LAND.

staand, u vraagt stellig niet te veel, maar hoe mot dat nou? U woont nog binnenshuis, niet-waar? Jaja, u woont op een kamer in de Hemonystraat. Maar heeft u veel boel?”

„Nou khind”, teederde hij opnieuw. „ik heb wat eigen meubelen, die heb ik georreven van m'n moeder en die doe ik niet graag weg”.

„Nee-nee, dat begrijp ik”, leefde de ander gevoelig mee, „als u nou niet véél meubelen van uw mama heb, dan zou ik zeggen, zet u die hier neer en dan kan d'r van mijn wat op zolder gezet worden. En heeft u veel lijfgood?”

Hij knikte, zei droog-weg: „van alles vier en twintig”.

„Van alles vier en twintig?” vroeg juffrouw van der Tuin komiekig verbaasd.

„Van alles vier en twintig”.

„Dus hemden en flanelen en broeken en zakdoeken, daar hebt u allemaal vier en twintig stuks van? Wat 'n berg goed brengt u dan mee! Maar meneer...”

„Zeg nou toch geen „meneer” meer tegen me, ik heet Frits. En praat me niet meer van U. We kennen mekaar toch niet van gisteren. Ik khen je al zoo lang! Ik heb al lang op je „gelopen”. Maar dan draaide je je hoofd om en wou me niet zien! Flauw! En zeg je „nee”, ik wil je niet, dan zal ik wachten! Ik kan wachten! Ik heb zoovele jaren

alléén het leven doorgescharreld, d'r kan nog wel wat bij! Ik khen 't leven. Ik verlang naar 'n thuis, 's avonds m'n krant en 'n sigaar...”

„Maar meneer”, begon weer de ander, bescheiden maar listig, „U zegt, dat u diamantbewerker bent, maar wat vin 'k 't dan vreemd, dat u heelemaal geen ringen draagt! Niet zentje!”

„Vin je dat zoo vreemd?” praatte traag de man zonder ringen, „ik hou niet van geuren zooals slijpers, die aan iedere vinger een ring met 'n diamant hebben. Ik hou daar niet van. Ik doe me voor zooals ik ben. Eenvoudig. Laat niet een ieder zien wat je bent. Da's zoo min. Voor m'n eigen heb ik 't niet nodig, maar als jij me wil, krijg je 'n mooi, goud ringetje-met-'n brillant van me, 'n brillant, zoo zuiver als kristal. Nou?”

Ze bekeek haar ouwe, smalle trouwring van versleten goud en knipperde met de oogleden, als iemand, die even verblind wordt door het felle licht. Dan was ze weer dezelfde, argelooze en simpele vrouw zonder weeldebegeerten, sprak ze dof:

„Ik hou ook niet van die dingen. Daar heb ik trouwens geen handen voor. Vin u zelf wel?”

Zij toonde ze. Hij pakte die vertrouwelijk vast en zocht naar een amoreuselijk-klinkend gezegde. Het werd een korte, stille vrijage zonder woorden. En toen juffrouw van der Tuin haar handen uit zijn teederen greep had los-gewoeld, hernam ze actief, resoluut: „En wanneer kom je?”

„Laten we nou spijkers met koppen slaan”, décideerde de terrein verwinnende veroveraar, ik kom de volgende week bij je inwonen. Als commensaal. Wat we afgesproken hebben,

dat geef ik je. Vijf en twintig pop in de week! En dan trouwen we over 'n maand! Familie heb ik bijna niet, als alleen 'n broer en die is met 'n Christenvrouw getrouwd. Dat weet je! Vrije mensen allemaal, daar zal je je best thuis gevoelen. Hè meid! Dan komt er 'n ander leven voor je. Dan zeg je al je werkhuisen „netjes” af, één of twee weken van tevoren, dan koop je 's wat andere kleeren, — ik zal je het geld er voor geven, — dan koop je, om te beginnen 'n mooie zijë bloes van... van... tien gulden mag-i kosten en dan gaan wij 's fijn naar 'n mooie opera, naar... naar de Carmen of de Troubadour... nou meid, wat zeg je? Hou je van 'n opera? Hou je van zang? Hou je van:

„Tóó-réadoor, te wááááápen!
Tóó-readoor, Tóó-readoor!”

Da's 'n bas, dacht juffrouw van der Tuin, toch een weinig onthutst over dat plotselinge zanggeluid in haar kamer, waar sinds de dood van haar man geen zingende manne-stem in had geklonken. En de vreemde heer stond daar in het midden van de kamer, met z'n hoed als een bedelnap in de vooruitgestoken hand, zingend uit schrale maar energisch gespannen borst het schoone lied van den Spaanschen stierenbevechter.

(Slot volgt).

FRANS HULLEMAN.

Foto C. Steenberghe.

HOORN AAN DE ZEEZIJDEN TIJDENS DE FEESTEN.

DE 1913-FEESTEN BEGONNEN.

REEDS geruimen tijd lazen we in de bladen van toebereidselen tot het vieren van het honderdjarig jubileum van het herstel van Nederlands Onafhankelijkheid, en onder de vaderlandsche stedemaagden is de oude West-Friesche hoofdstad ditmaal zelfs een haantje de voorste geweest. Men heeft het meermalen smalend over: „Hoornsch langzaam”, maar dat gaat blijkbaar als er feest valt te vieren niet op. Nog tamelijk versch liggen in het geheugen de zoo welgeslaagde Hoornsche landbouwfeesten en de stad had dus een reputatie op te houden.

Nu, Hoorn heeft zijn best gedaan! Uit vrijwillige bijdragen was door de burgers bijeengebracht f 2300, dat is zelfs circa f 1.— per gezin! En de Gemeenteraad voteerde nog f 3000 à f 4000, zoodat we te Hoorn in een dag of drie zes of zeven duizend gulden zijn gaan opmaken! En dat is best gelukt ook.

Hoorn had alle reden tot feestvieren. De stad had het in den Franschen tijd kwaad te verduren gehad, vooral het Continentaal stelsel bracht velen tot den bedelstaf. Tal van huizen werden in dien tijd te Hoorn gesloopt, eenvoudig omdat men geen geld had om te restaureeren!

Neen, dan beleeft de West-Friesche hoofdstad nu bij den opbloei van den landbouw in De Streek een veel beteren tijd!

Doch er bestond voor Hoorn thans nog een tweede reden tot feestvieren, nl. de opening van de nieuwe Vluchthaven. Tot dusver moesten de schepen een sluis passeeren, die ze — als alle sluisen — of open, of gesloten konden vinden. Nu is vóór de sluis nog een groote haven gegraven, waar de visschers en schippers bij nacht, storm en ontij altijd een veilige reede kunnen opzoeken. Die haven vorderde een kapitaal van ± f 40.000, waarvan het Rijk en de Provincie Noord-Holland elk $\frac{1}{3}$ en een inwoner van Hoorn, mej. Brons Boldingh (wie de stad harer inwoning zeer na aan het harte ligt) ± f 11.000 voor hun rekening namen. Hoorn krijgt de nieuwe haven dus zoo goed als geheel cadeau. Deze is al eenigen tijd voltooid, doch de officieele opening was tot het 1913 feest uitgesteld. Toen het echter voor eenigen tijd op zekeren nacht ontzettend noodweer was, hebben eenige schippers al van de niet-officieel geopende haven gebruik gemaakt. Of ze gelijk hadden!

De groote driedaagsche feesten zijn Zaterdag 3 Mei begonnen. Vrijdag kwam reeds een flotille marine vaartuigen uit Den Helder aan (kanoneerbooten en torpedobooten).

Een schitterende aanblik bood Zaterdagmiddag van het houten havenhoofd de aankomst der elegante vlugge zeiljachten, echte racemachines, die in wedstrijd van Amsterdam kwamen.

Des avonds werden de gasten door het gemeentebestuur in de mooie, stemmige oude raadszaal ontvangen.

Op het Doeleplein, waar een soort kermis was geïmproviseerd,

werden drie avonden achtereen een reeks van 6 groepen levende beelden vertoond, ontworpen naar schilderijen in het Rijksmuseum, het Stedelijk Museum en het Paleis te Amsterdam, het West-Friesch Museum te Hoorn en de boekerij van het Museum te Haarlem. Vooral het eerste beeld: „Prins Willem V wordt op den rug van een Scheveninger naar een visschersvaartuig gedragen om een schuilplaats te gaan zoeken in Engeland, was een juweeltje van kleur en belichting.

De groote zeilwedstrijden en den voetbalwedstrijd V. O. C.— H. F. C. (vele lieden hier en uit den omtrek hadden nooit eerste-klasse voetbal gezien) gaan we weder stilzwijgend voorbij. Zaterdag namiddags werd op de Gedempte Turfhaven een wedstrijd in ringsteken voor paren gehouden; in het vorige nummer van dit blad is daarvan reeds een afbeelding geplaatst.

Maandag begon het feest al vroeg met klokgelui en reveille door de drie plaatselijke muziekcorpsen, schoonrijden met paard en rijtuig en hardrijderij.

Tegen elf uur arriveerden minister Talma en Mr. Dr. van Leeuwen, Commissaris der Koningin in de Provincie Noord-Holland, te Hoorn. In het Paviljoen aan de haven wees de minister er op, dat de aandrang tot den aanleg der haven niet voortkwam uit technische kringen, maar van de visschers en schippers zelf.

De feestelijk-gepavooiseerde stoomboot Zuiderzee van den Waterstaat, met minister Talma, den commissaris der Koningin en den burgemeester op den gereserveerden voorplecht, stoomde het eerst de nieuwe haven binnen, die door een touw nog was afgesloten (op een minder solide wijze dus als indertijd de Theems ten tijde van den grooten Kortenaar). Ook te Hoorn werd het heldenfeit, het doorvaren van de versperding, schitterend volbracht en op het gedenkwaardig moment losten de kanoneerbooten buiten de haven een aantal feestschoten, deed het stedelijk muziekcorps op het hoofd fanfares hooren en weerklonken er hoera's uit het publiek.

Een aantal stoombooten staken toen met meer of minder officieel genoodigden in zee om de vlootrevue van zeevisschersvaartuigen in oogenschouw te nemen. Voor degenen, die de Revue bij Pampus zagen was deze een desillusie. De eerste toch werd gehouden in Augustus na de ansjoviscampagne (waarop de visscherij van het heele jaar drijft). Nu was er reeds bericht, dat bij Texel en Urk werd gevangen en het aantal deelnemende schepen aan de revue was hoogstens 150, waarvan 60 nog uit Hoorn. Bij de haven van Volendam ziet men vaak een niets minder groote vloot. Bij Pampus bedroeg het aantal vaartuigen 200.

De visschers wuifden vroolijk de booten toe of maakten op het dek een jolig dansje.

Toen de stoombooten in de haven terugkeerden, lagen daar eenige visschersschepen, waarop de visschers bezig waren de kleine zilveren ansjovis — de onschuldige oorzaak van het fiasco der revue — uit de netten te halen.

Indien we nu nog melden, dat de drie plaatselijke muziekverenigingen in drie dagen tijd een dozijn concerten gaven — behalve reveille en spelen op de booten — dat er meer en minder deftige bals werden gegeven en er is gezongen en gehost, dan kunnen we dit overzichtje in vogelvucht van het eerste 1913-feest gevoegelijk als voltooid beschouwen. B. THÖENES.

Overneming verboden.

DE LEEUWERIK.

WE zijn al weer gekomen in den mooisten tijd van het jaar. 't Is nog wel wat koud, maar daar merk je niet veel van, wanneer je maar in bosch en wei rondwaalt. En dan kan je daar elk uur weer veel leeren uit het leven van de vogels, en je ziet de planten opwassen en bloeien, en je hoort het vrolijk gebrom van het bijtje, terwijl witte en bonte vlinders rondwarrelen van bloem tot bloem.

We willen in dien mooien tijd weer naar buiten en telkens aandacht schenken aan het een of ander, dat in de vrije natuur zoo mooi is. Voor heden een bezoek gebracht aan den akkerleeuwerik en zijn nest!

Daar trippelt zoo'n grauwe vogel van kluit op kluit en bij elke beweging wordt een voet gestrekt en komt de lange duimnagel naar boven. Hier wordt een zaadje weggepikt, daar een wormpje, en plotseling worden de wieken gespreid en dan stijgt de leeuwerik al zingende op, hooger en hooger, tot je hem in het ijle blauw van de lucht niet meer kunt ontdekken. Toch hoor je voortdurend zijn blijde tonen, die ons tegenklinken als: „Tierelieulier, wat heb ik een plezier!”

Bij het staren naar boven ontdekken we eindelijk weer een klein stipje in de lucht. Langzaam daalt het en eindelijk kunnen we de klapperende vlerkjes weer onderscheiden. In wijde kringen komt het al nader bij den grond, en van een hoogte van ongeveer 10 M. laat de leeuwerik zich met de vleugels, langs

ESSAD PASJA, DE VERDEDIGER VAN SKOETARI, DIE ZICH TOT KONING VAN ALBANIË ZOU HEBBEN LATEN UITROEPEN, WAT ECHTER NIET WAARBLIJKT TE ZIJN.

na aan verwant zijn. Misschien vinden we later nog eens het ei van een koekoek in het nest van een graspieper.

Overneming verboden.

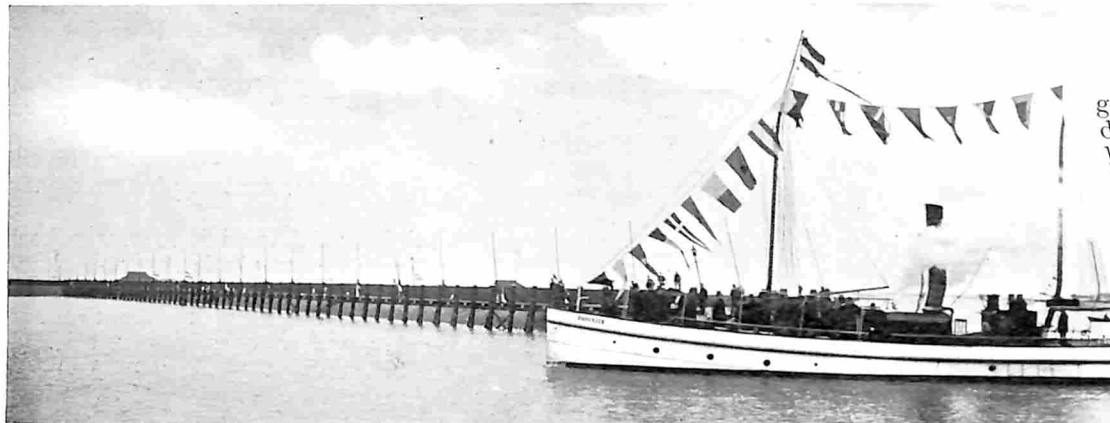
J. DAALDER Dz.

GROEN ONDER DE BOOMEN.

WAT wordt er niet gesukkeld om gras en andere planten onder grootere boomen goed te houden. Telken jare zaait men op nieuw, het gezaaide gras komt mooi op, vormt een dicht tapijt en zelfs tot in den voorzomer hoopt men het bezwaar overwonnen te hebben. Gaandeweg ziet men echter het grasveld al dunner worden, steeds verdwijnen er meer grasplantjes en eer het najaar in het land is, is er van het gras zoo goed als niets meer over, de grond is kaal en dor.

Eeder jaar herhaalt zich hetzelfde en hoort men dezelfde klacht. Bezit men een grooteren tuin met flinke heesters en boomvakken, dan kan men dit bezwaar gedeeltelijk voorkomen door onder de boomen Klimop of Maagdepalm te planten. Bij het kiezen van Klimop moet men echter ook nog goed toezien, welke verscheidenheid men neemt: zoo zal de grootbladerige variëteit voor dit doel geheel ongeschikt blijken, daarentegen een kleinbladerige er zich uitmuntend toe leenen. Bestelt men ze bij een vertrouwd boomkweker met opgave van het doel, waartoe men ze nodig heeft, dan is men zeker de goede verscheidenheid te krijgen, waar men veel plezier van zal hebben.

De jonge Klimopplanten zet men niet te wijd uiteen en het eerste jaar moet men dan wat geduld hebben, daar zij niet altijd even spoedig aanslaan. Zijn zij echter eenmaal aan den groei, dan ontwikkelen zij zich zeer snel, in korten tijd zal de bodem onder de boomen met de donkergroene bladeren bedekt zijn en lang zal het dan niet duren of de stengels klimmen tegen de stammen der

Foto's C. Steenbergh.

DE OPENING VAN DE NIEUWE VLUCHTHAVEN TE HOORN OP 5 MEI L.L.
BOVEN: DE BOOT MET DE AUTORITEITEN AAN BOORD VAART HET TOUW, WAARMEE DE HAVEN WAS AFGESLOTEN, DOOR, EN OPENT HAAR ALDUS.

BENEDEN: EVEN NA DE OPENING VAN DE VLUCHTHAVEN. AAN ALLE ZIJDEN WORDEN DE VLAGGEN GEHESCHEN.

Foto C. Steenberg.

DE VLOOT-REVUE VAN VISSCHERSVAARTUIGEN OP DE ZUIDERZEE VOOR HOORN, OP 5 MEI L.L.

boomen op en bedekken ook die met een donkergroen kleed. Wij hebben boschgedeelten gezien, waarvan niet alleen de bodem, doch ook de stammen geheel met Klimop bedekt waren, hetgeen, vooral des winters, een alleraardigst effect maakte; kwaad doet de Klimop aan de boomen niet, men kan hem gerust laten groeien.

Wenscht men onder de boomen ook wat bloemen te zien, dan gebruike men de groot- of kleinbladerige *Maagdepalm*, de *Vinca major* of *Vinca minor*. Weinig planten zijn er, die de schaduw van boomen zoo goed verdragen als deze beiden, zij groeien als het ware tegen de verdrukking in, breiden zich steeds meer en meer uit en bedekken zich in den voorzomer met tal van vrij groote, fraaie, donker lavendelkleurige bloemen. Wil men evenwel toch gras onder de boomen hebben, dan neme men de *Melica nutans* of *Melica uniflora*. Het zijn wel geen laagblijvende soorten, daar haar bladeren van 30 tot 45 c.M. lang en $\frac{1}{2}$ c.M. breed worden, doch zij houden zich zelf in de ongunstigste standplaats zeer goed, breiden zich jaarlijks uit en aangezien zij levendig groen van kleur zijn, maken zij onder de boomen een inderdaad fraai effect.

Vooraf voor grootere tuinen zijn de beide laatsten zeer geschikt. Klimop en Maagdepalm kan men met succes zelfs in stadstuinen aanwenden.

E. TH. W.

Overneming verboden.

KIEKJES UIT DE VOGELWERELD.

III. JONGE ZANGERTJES OP DE HEI.

NIET iedereen is in de gelegenheid om in een paar „sprongen” op de hei te zijn, zooals wij in Arnhem. Voor ons is dit maar een „wipje”. Even met de elektrische, ja eene „heusche” elektrische tram naar Velp of met een Oosterstoomtrammetje naar „mooi Oosterbeek” en na eene kleine wandeling kan men met volle teugen genieten van het heerlijk natuurschoon, dat de hei zoo ruimschoots biedt, om niet te spreken van de prachtige villa's, waarmee men links en rechts den weg bezaaid ziet.

Voorwaar, in het schoone Arnhem raakt zelfs de grootste natuurbewonderaar nooit uitgekeken. Bergje op en af gaat men hier langs prachtige buitens, soms half verscholen achter de bladeren van zware boomreuzen, die goedig ook nog wat lichtruimte laten voor de fraaie bloemperken ervóó.

Hooge beuken en slanke berkenboomen met gladgepoetste zilverstammen noodigen ons uit, steeds verder te gaan op weg naar de hei.

Golvende paarsche heiheuvels, hier en daar belegd met zware donkergroene kleeden van dichte dennenboschjes, doorsneden van roomkleurige paden van mul zand, verschaffen den heibewoners eene heerlijke verblijfplaats.

Fladderende kapellen kussen de heibloempjes. Zacht gonzende bijtjes verzamelen honig voor „slechtere tijden”.

Iets verder glinsteren de dansende golfjes van klaterende beekjes als diamanten, weerkaatsend de hemelblauwe lucht. Als echte „slangen” kronkelen de beekjes zich hier en elders door kleine boschjes van schier te dicht naast elkaar gepakte sparrenstammen. Het is bepaald verkwikkend er te vertoeven. Men komt er zoo geheel op zijn gemak, even losgelaten van alle zorgen, op „s menschen weg” volop gestrooid. De zingende golfjes begeleiden het gezang der waterjuffers er boven zwevende, af en toe wreed onderbroken door het geruisch

van toppengeslinger der sparrenboomen, ontstaan door het „krijgerspelletje” van eekhoorns heel bovenin. De „ruigstaarten” kunnen zich zelfs niet tijdens „bezoek” fatsoenlijk gedragen... of het zijn maar eekhoornkinderen, die natuurlijk nog onder en boven de wet zijn, dit spreekt vanzelf!

We behoeven maar hart voor de natuur te hebben om met eigen oogen waar te nemen, wat er op de hei te genieten valt. Wat leeft, is in actie en verricht, er zijne taak eenmaal bij de geboorte instinctmatig opgelegd. Mieren en andere insekten ziet men er bezig met blijden ernst, terwijl de rupsen een treffend bewijs geven van hare tegenwoordigheid. Bijna geen blaadje of het is even aangesproken door die veelvraten...

Maar gelukkig ziet men er ook de jubelende vogelschaar in haar intieme leven.

Waren de vogels er niet, wat zou er bitter weinig overblijven van al het natuurschoon, hier zoo verkwistend om ons verspreid. Gaarne wil ik een oogenblikje bij hen stilstaan, want heusch, zij zijn onze belangstelling dubbel waard.

Heel hoog in de lucht zweeft een paar blauwe reigers, daarnet gekomen van een „vliegterrein van menschen”, alwaar zoo aanstonds een „echte” aviateur zal trachten even model te „zeilen”, als de steltloopers. Het winterkoninkje met zijn „ratelroepstemmetje” ziet men heel „gewichtig doen”. Het wil u beduiden, dat het er niet voor niets is. Nu, het moet gezegd worden, „kleinduimpje” is geheel in actie, alle blaadjes en takjes worden goed nageplozen. Zijn nestje is slechts voor een kennersblik waarneembaar. Het hangt gevlochten aan een dennentakje heel onder tegen den stam en is moeielijk te onderscheiden van de omgeving. Een echt stukje mimicry! Het is een fraai ovaal balletje met opzij eene kleine opening. 's Winters moet het winterkoninkje daarin 's nachts toch wel warm slapen. Dat zoo'n klein „ding” zoo'n groot nest verkiest!

Een grauwwliegendvangertje (met een leege maag) houdt eene ware drijfjacht onder het „insektengedoe” boven het beekje spelende. Het geeft prachtige vliedemonstraties ten beste. „Heusche” aviateurs zouden dit met jaloersche blikken hebben aanschouwd. Voor een vliegendvangertje is dit zoo niets en daarbij

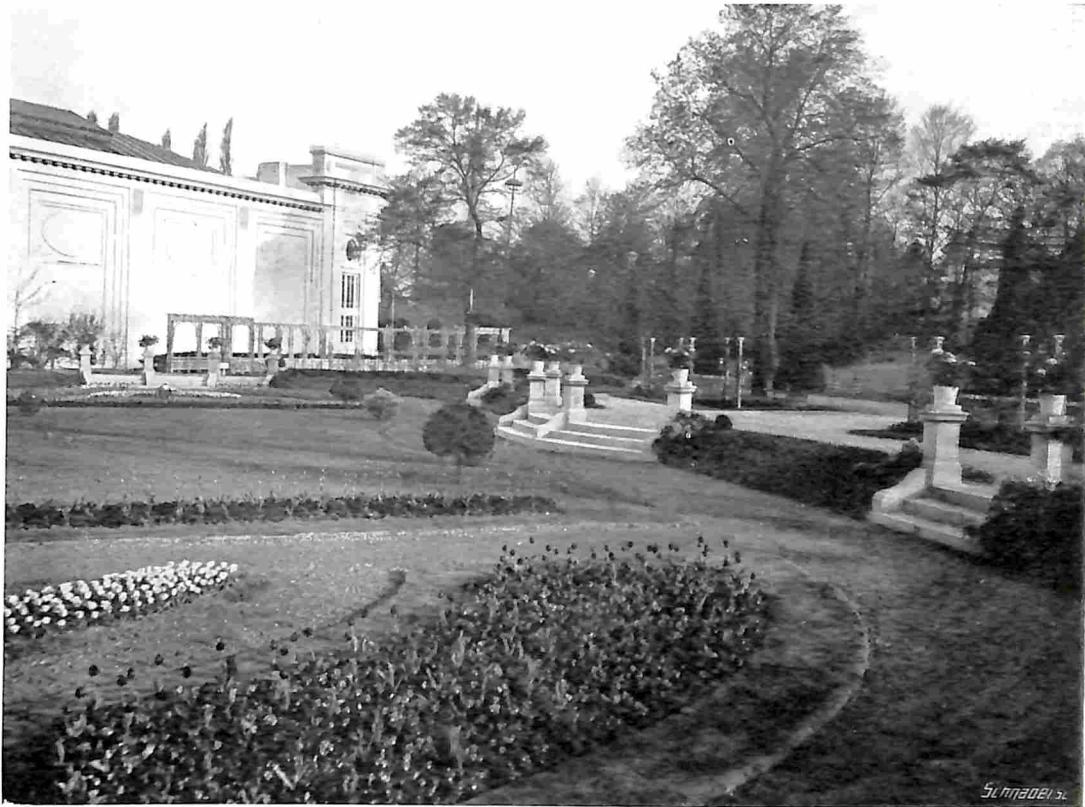

Foto van Kreveld.

TUINAANLEG BIJ HET GEBOUW DER „FLORALIES” OP DE GENTSCHEN TENTOONSTELLING.

voor den „honger” doet men heel wat!

Roodborst Tapuiten ziet men hier bij troepjes in het lage hout weelderig tieren. Nu Tapuiten zijn ook echte hei- en duinbewoners. Het zijn inderdaad mooie vogeltjes, vooral het mannetje is zeer fraai. Het is 13 c.M. lang. Het heeft een spitsen priemvormigen snavel. De bovensnavel komt iets over den ondersnavel heen. De kop is zwart, donkerbruin gevlekt, evenals de nek. Op den rug worden de vlekken iets grooter. De dekveertjes op den rug boven den staart zijn wit gekleurd. De staart is zwart. Onder den snavel heeft het een zwart bandje. Links en rechts van den kop bevinden zich witte wangen. De borst is roestrood. De vleugels zijn gelijk van kleur als op den rug. Over de lengte der vleugelslagpenen loopt eene witte breede streep. Snavel en pooten zijn zwart, de oogen donker van kleur.

Het wijfje is niet zoo mooi als het mannetje, doch is met haar eenvoudig pakje best tevreden. Op den kop is het bruin-geel gekleurd met kleine bruine vlekjes. Op het keeltje heeft het een vuilwit, langwerpige vlekje, terwijl daaromheen weer een klein bandje wordt aangetroffen zwartachtig gespikkeld. Het witte kraagje is echter veel smaller dan bij het mannetje. Het borstje is licht geelachtigbruin. Bek, pooten en oogen zijn hetzelfde gekleurd als bij het mannetje. Overigens is het wijfje hetzelfde geteekend, echter iets fletscher van kleur.

Zij staan zeer hoog op de pooten, evenals het Roodborstje. De jongen gelijken in den aanvang niets op de oude vogels. Het jonge Roodborst Tapuitje in nestvederpakje voor 't eerst uitgevlogen, lijkt in het geheel niets op zijn ouders.

Vele kleine insektenetende vogels krijgen na de geboorte een pakje, dat hoegenaamd niets met dat van hun ouders gemeen heeft. Heel interessant is het om zoo'n bébékleedje te zien uittrekken. Zooals ik reeds zeide, is het niet mogelijk dit rui-proces in de natuur waar te nemen. Slechts zij, die zich occuperen met het (noodwendig) opkweken van jonge vogels en hiermede succes hebben, kunnen U hiervan veel vertellen.

Ik heb er dan ook geen spijt van gehad, dat ik al zoo dikwijls jonge vogels uit jongenshanden bevrijdde en als pleegvader en moeder tegelijk mijne opvoedkundige krachten wijdde aan die hulpbehoevende vogelkinderen, waarvan anders niets zou zijn terecht gekomen. Groot is de dankbaarheid hiervoor in ruil, dat kan ik U verzekeren. Bovendien is aan het opkweken eene prachtige zelfstudie verbonden van het „zeer” intieme leven der „jonge” vogels, waarvan men nog niet zooveel weet.

Het jonge Gekraagde Roodstaartje gelijkt in nestvederpakje, op enkele uitzonderingen na, volkomen op het jong van den Roodborst Tapuit. De hoofdkleuren zijn van dezelfde tinten en de grauwe appelvlekjes van dezelfde tekening. Slechts de witte streepjes over de vlerken en het kleurenverschil van den staart moeten helpen bij het determineeren dier soorten. Het eenig verschil, dat tusschen hen bestaat, is het roestroode staartje met de beide middelste zwarte staartpenen van het ene en het donkere staartje met de witte vlekken over de vleugels van het andere vogeltje. Zij hebben beide een lichtgeel borstje met donkere vlekjes gestippeld. Het spreekt wel van zelf, dat vogelkenners hen bovendien aan de houding herkennen.

Het jonge Roodborstje, dat weer hetzelfde pakje heeft als het Gekraagde Roodstaartje in nestvederkleed, verschilt slechts met den staart van het laatstgenoemde, welke olijkleurig bruin is.

Zoo voor en na komt men tot de slotsom, dat de fraaist gekleurde kleine insektenetende vogels bijna allen hetzelfde nestvederpakje hebben. Inderdaad kan men zich moeielijk voorstellen, dat uit die „leelijk” gekleurde vogelkinderen eenmaal fraaie vogels groeien en toch valt het slechts te constateeren.

Onder jonge vogels worden ook wel exemplaren aangetroffen, die volkomen op de ouden gelijken. Vooropgesteld zij, dat ze doorgaans iets valer en fletscher van kleur zijn. Bij jonge Boomkruipertjes is dit ondermeer het geval.

Een kijkje in de vogelwereld wekt

AANKOMST VAN HET CIRCUS HAGENBECK AAN HET WEESPERPOORT-STATION TE AMSTERDAM, 9 MEI L.L.
DE OLIFANT AAN HET WERK.

zeer zeker de belangstelling op voor „onze gevleugelde vrienden”. Die belangstelling zijn ze dan ook dubbel waard, terwijl zij bovendien onze bescherming behoeven. Mijnsinziens maken ze hierop volkomen aanspraak! T. E. BOUMA.

Overneming verboden.

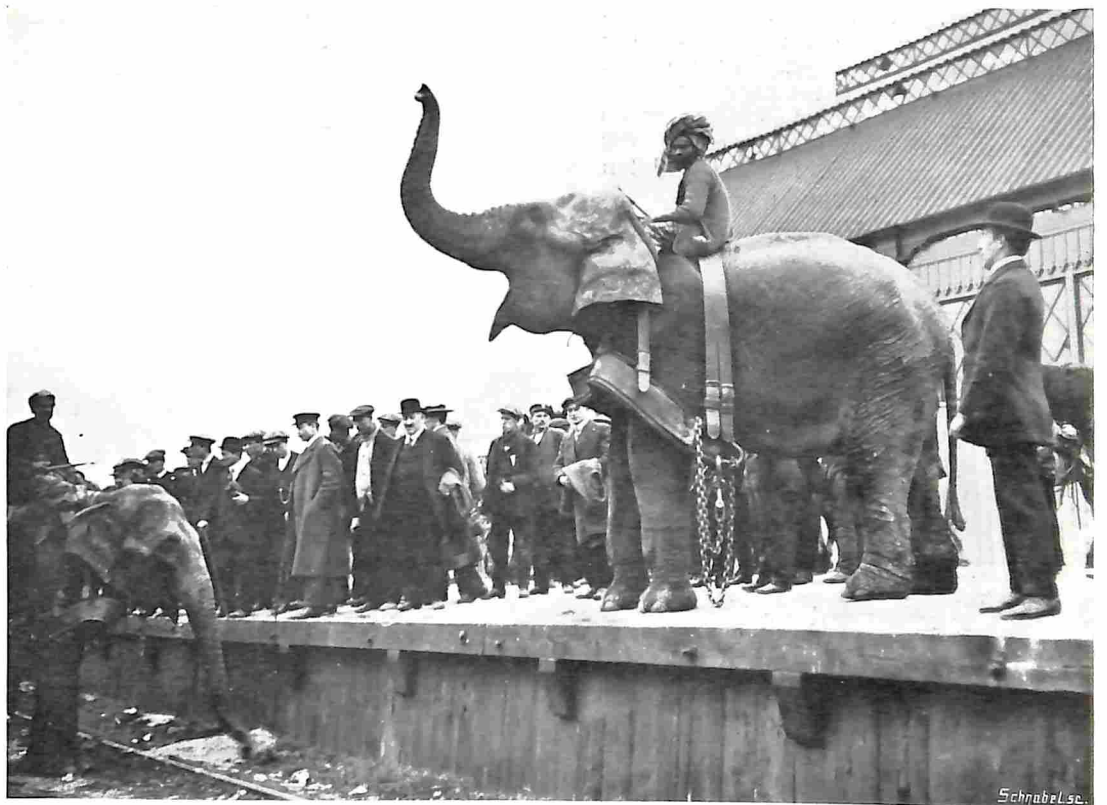
LENTE.

Door de frissche lucht gaat het lentegerucht,
Het zwiert door de donkere dennen
Het heeft me gestreeld en het liedje verheeld
Dat ik toch wel meende te kennen.

Hoor de koekoek het snapt en het rondom verklapt
Aan ieder die maar wil hooren,
En met luimige boert, het rond koekeloert
Tot het koekoekt in bei je ooren.

En heb je 't verstaan, dan is het gedaan,
Met droefheid en moeheid en zorgen
En je jubelt het uit en loopt als een bruid
In de zonnige lentemorgen.

S. G. VAN HARLINGEN.

AANKOMST VAN HET CIRCUS HAGENBECK AAN HET WEESPERPOORT-STATION TE AMSTERDAM, 9 MEI L.L.
DE EERSTE REIZIGERS STAPPEN UIT.